

„projekt”

UCHWAŁA Nr ... / .. / 2025

Rady Powiatu Nizańskiego
z dnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w Powiecie Nizańskim na lata 2025 - 2030

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 4 i pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)

Rada Powiatu Nizańskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Powiatowy program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w Powiecie Nizańskim na lata 2025 – 2030 planowany do realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Nizańskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Arkadiusz Owczarek
radca prawny
KL-1863

Uzasadnienie
do uchwały Rady Powiatu Nizańskiego w sprawie uchwalenia Powiatowego programu
psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc
domową w Powiecie Nizańskim na lata 2025 – 2030.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Głównym celem Programu jest powstrzymywanie sprawców i zakończenie zjawiska przemocy domowej. Cel ten ma być osiągnięty poprzez zmianę postaw osób stosujących przemoc przez poddanie ich oddziaływaniom psychologiczno – terapeutycznym.

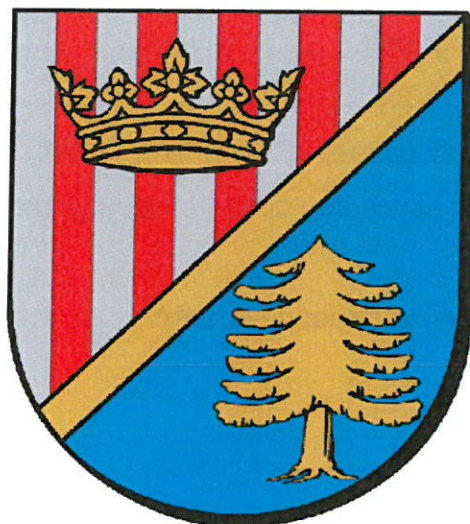
Adresatami programu są osoby dorosłe stosujące przemoc domową, skierowane przez lokalne instytucje tworzące system pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową.

Program finansowany jest z budżetu państwa.

Oczekuje się, że wykonanie programu przyczyni się do ograniczenia skali problemu przemocy domowej oraz poprawy kondycji rodzin z powiatu nizańskiego. Z powyższych względów podjęcie przez Radę Powiatu stosownej Uchwały jest uzasadnione.

STAROSTA
Robert Bednarek

**PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
W POWIECIE NIŻAŃSKIM NA LATA 2025 - 2030**

**OPRACOWANIE:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku
Nisko, 2025 r.**

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp.....	2
II.	Diagnoza występowania zjawiska przemocy wśród mieszkańców powiatu niżańskiego	3
III.	Podstawa prawna realizacji Programu	5
IV.	Założenia, standardy, cele i czasokres obowiązywania Programu	5
V.	Realizatorzy i partnerzy Programu.....	7
VI.	Miejsce realizacji Programu.....	7
VII.	Adresaci Programu	8
VIII.	Zasady naboru i reguły uczestnictwa w Programie.....	8
IX.	Realizacja Programu psychologiczno–terapeutycznego	10
X.	Zakładane rezultaty.....	12
XI.	Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość.....	13
XII.	Źródła finansowania	15
XIII.	Załączniki	14

I. WSTĘP

Program oddziaływań psychologiczno–terapeutycznych, jest jednym z elementów systemu działań, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej, zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym oraz społecznym na terenie powiatu niżańskiego.

Definicja przemocy domowej zawarta została w art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424. 834.), gdzie przemoc określana jest, jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada jednocześnie na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy. Działania te skierowane są zarówno w stosunku do osób doświadczających przemocy domowej, jak i osób stosujących przemoc domową. Stworzenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej powinno być oparte na współpracy różnych podmiotów, aby zwiększyć efektywność działań zmierzających do niwelowania tego niepożądanego zjawiska. Powiat niżański oferuje osobom stosującym przemoc domową uczestnictwo w programie korekcyjno–edukacyjnym. Program Terapeutyczno-Psychologiczny jest uzupełnieniem, rozszerzeniem i kontynuacją oferty oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc domową z terenu powiatu niżańskiego. Zakłada się, że ukończenie przez uczestników programu doprowadzi do utrwalenia zmiany postaw i zachowań nabytych

w trakcie oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej.

II. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA PRZEMOCY WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU NIŻAŃSKIEGO

W latach 2021-2023 w powiecie niżańskim ilość osób stosujących przemoc przedstawia się następująco:

Lp.	Gmina	Liczba osób stosujących przemoc		
		2023	2022	2021
1	Nisko	56	69	45
2	Rudnik nad Sanem	34	53	54
3	Jarocin	14	16	14
4	Ulanów	29	21	24
5	Jeżowe	23	23	31
6	Harasiuki	7	18	11
7	Krzeszów	16	16	6
Razem		179	216	185

Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

W latach 2021-2023 w powiecie niżańskim ilość osób objętych pomocą przez Zespoły Interdyscyplinarne, przedstawia się następująco:

Lp.	Gmina	Liczba osób objętych pomocą przez Zespół Interdyscyplinarny		
		2023	2022	2021
1	Nisko	305	217	196
2	Rudnik nad Sanem	82	132	123
3	Jarocin	17	16	17
4	Ulanów	76	65	33
5	Jeżowe	58	56	79
6	Harasiuki	5	31	24
7	Krzeszów	20	23	6
Razem		563	540	478

Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

W przedmiotowym okresie Prokuratura Rejonowa w Nisku:

Rok	Liczba osób stosujących przemoc	Liczba wszczętych postępowań w związku z przemocą w rodzinie	Liczba osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie.
2021	54	71	28
2022	37	71	44
2023	38	59	29
Razem	129	201	101

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Nisku

Dnia 22 czerwca 2023 r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej, które nadały zmieniony charakter funkcjonowaniu zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych. Zmiany wprowadzone zostały ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535). W szczególności zmienione zostały przepisy dotyczące samej procedury „Niebieskie Karty”, a także rozwiązań mających służyć poprawie sytuacji osób dotkniętych przemocą. Przepisy, które weszły w życie zmieniają terminologię stosowaną w ustawie – pojęcie „przemocy w rodzinie” zostało zastąpione „przemocą domową”. Zmiana ta zapewnia właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę, jako taką, w której przemoc występuje. Jednocześnie konwencja stambulska definiuje przemoc domową, jako wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub między byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie. Nowelizacja rozszerza również dotychczasowe formy przemocy domowej o dwie kolejne tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Osoby stosujące przemoc domową zobowiązane są do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych, z których będą musiały przedstawić zaświadczenie o przystąpieniu do takiego programu oraz jego ukończeniu. W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązku uczestniczenia w ww. programach ustawodawca przewidział karę w postaci ograniczenia wolności albo grzywny. Nowe regulacje prawne zawarte w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej zostały

wprowadzone dla zwiększenia skuteczności egzekwowania prawa do życia i zdrowia, poszanowania godności osobistej każdego człowieka oraz w celu zapewnienia wszystkim osobom doświadczającym przemocy domowej właściwej i fachowej pomocy ze strony wszystkich instytucji powołanych do działania na ich rzecz.

III. PODSTAWA PRAWNA REALIZACJI PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424).
2. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. 2023 poz. 1166).
3. Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232).
4. Materiały instruktażowe dotyczące opracowania i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową z dnia 16.02.2024. Opracowane przez Wydział Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.
5. Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1270, ze zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. 2023 poz. 1164).

IV. ZAŁOŻENIA, STANDARDY, CELE I CZASOKRES OBOWIĄZYWANIA PROGRAMU

Założeniem programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domowa jest zmiana wzorców ich zachowań oraz utrwalenie przez osoby

stosujące przemoc zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych. Przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku. Doprowadzi to zmniejszenia negatywnych następstw przemocy w życiu rodzinnym

i społecznym oraz zwiększenia efektywności działań wobec osób stosujących przemoc domową. Program realizowany będzie w latach 2025 -2030.

Standard prowadzenia programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową został określony w § 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22.06.2023 w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166).

Głównym celem Programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań.
2. Zdobywanie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych.
3. Nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy.
4. Nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością.
5. Poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych.
6. Nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy.

7. Rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich.
8. Pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania.
9. Diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu.
10. Wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

V. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku. Program będzie prowadzony przez osobę, spełniającą wymogi zawarte w § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy. Dopuszcza się zlecenie podmiotowi niepublicznemu albo innemu podmiotowi realizację programu. Dokumentacja wytworzona w toku realizacji zadana, po jego zakończeniu będzie znajdować się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

Partnerami realizatora programu, w szczególności w zakresie rekrutacji, realizacji i monitoringu programu będą instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej, stykające się z osobami stosującymi przemoc domową. Program zakłada współpracę z instytucjami m.in.: zespołami interdyscyplinarnymi funkcjonującymi na terenie powiatu niżańskiego, ośrodkami pomocy społecznej, Komendą Powiatową Policji w Nisku, Prokuraturą Rejonową w Nisku, Sądem Rejonowym w Nisku poprzez przekazywanie informacji o realizacji programu.

VI. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Miejszem realizacji programu jest siedziba Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku lub wyznaczone przez realizatora pomieszczenie. Miejsce to powinno zapewniać pomieszczenie do pracy grupowej, tj salę z możliwością ułożenia krzesel/foteli odpowiednio do potrzeb grupy, wyposażoną w dodatkowy sprzęt: tablice flipchart, rzutnik, TV i in. Pomieszczenie do pracy indywidualnej: pokój do spotkań klienta i osoby prowadzącej program bez obecności innych osób. W szczególnie uzasadnionych przypadkach program może być

prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

W przypadku realizacji programu w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej.

VII. ADRESACI PROGRAMU:

Odbiorcami Programu psychologiczno–terapeutycznego są pełnoletnie kobiety i mężczyźni z terenu powiatu nizańskiego, stosujące przemoc domową. Mogą to być osoby, które zgłaszają się dobrowolnie lub kierowane są przez podmioty i instytucje np. ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne, zespoły kuratorskie, sądy, itp. Wskazane jest wcześniejsze ukończenie programu korekcyjno–edukacyjnego oraz motywacja do podjęcia terapii. Osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych mogą uczestniczyć w programie psychologiczno-terapeutycznym pod warunkiem ukończenia programu psychoterapii uzależnień.

VIII. ZASADY NABORU I REGUŁY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE:

NABÓR: do udziału w programie zapraszane są osoby, które:

1. Stosują przemoc domową, skierowane są do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym przez zespół interdyscyplinarny. Osoby te mają obowiązek:
 - 1) Zgłosić się do uczestnictwa w programie.
 - 2) Dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie, zgodnie z obowiązującym wzorem, w terminie określonym w przepisach prawa.
 - 3) Ukończyć program w terminie określonym przez podmiot realizującym program.
 - 4) Dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu.
2. Osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej i zobowiązane sędawnie do uczestnictwa w oddziaływaniach psychologiczno-terapeutycznych.

3. Osoby stosujące przemoc domową, które dobrowolnie/samodzielnie zgłoszą się do udziału w programie.

Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

REGUŁY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

1. Za uczestnika programu uznaje się osobę, która pozytywnie przejdzie działania kwalifikacyjne, podpisze kontrakt oraz rozpocznie spotkania (co najmniej jedno spotkanie, grupowe lub indywidualne).
2. Program terapeutyczno-psychologiczny, obejmuje 40 godzin spotkań grupowych i indywidualnych.
3. Uczestnik podpisuje kontrakt udziału w programie terapeutyczno-psychologicznym, w którym:
 - 1) Uczestnik zobowiązuje się do zaprzestania stosowania jakiejkolwiek formy przemocy w trakcie trwania programu.
 - 2) Uczestnik, zobowiązuje się do zachowania trzeźwości i powstrzymywania się od używania innych substancji zmieniających świadomość w trakcie trwania programu.
 - 3) Uczestnik, zobowiązuje się do udziału w zajęciach grupowych i/lub indywidualnych zgodnie z określonym harmonogramem spotkań.
 - 4) Uczestnik zobowiązuje się do informowania o planowanych nieobecnościach. Osoba ukończy program, jeśli weźmie udział w min.95% oddziaływań. Dopuszczalne są dwie nieobecności w trakcie trwania programu.
 - 5) Uczestnik zobowiązuje się do bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach.
 - 6) Uczestnik, wyraża zgodę na kontaktowanie się pracownika PCPR Nisko z instytucjami oraz rodziną w celu monitorowania oddziaływań.

- 7) Uczestnik, wyraża zgodę na prowadzenie badania skuteczności programu terapeutyczno-psychologicznego przez monitorowanie jego zachowań przez okres 3 lat po ukończeniu programu.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNEGO

1. Program może mieć charakter sesji indywidualnych lub grupowych.
2. Realizacja programu jest oparta o harmonogram zajęć, określający: czas trwania programu zamykający się w ramach danego roku kalendarzowego z podaniem miesięcy, w których będzie realizowany.
3. Realizacja programu przebiega w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie w zależności od zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników, poziomu ich samoświadomości i motywacji uczestników do pracy psychologicznej, liczby osób gotowych do podjęcia pogłębionej pracy nad sobą w programie. W związku z powyższym Program psychologiczno – terapeutyczny może być realizowany w formie spotkań indywidualnych (1 godzina dla uczestnika) i grupowych (39 godzin). Grupa minimalnie może liczyć 3 osoby, a maksymalnie 15 osób.
4. Obecność uczestników na spotkaniach potwierdzona jest listami obecności.
5. Podczas zajęć grupowych wykorzystywane będą następujące formy pracy:
 - mini wykład – informacje dostosowane do percepcji odbiorcy
 - ćwiczenia interaktywne – ćwiczenia mające na celu dostarczenie refleksji dotyczących własnej osoby
 - symulacje – działania ułatwiające doświadczenie i przeżycie w bezpiecznych warunkach planowanych, życiowych sytuacji
 - praca indywidualna – doświadczenie i korzystanie z własnych zasobów przy budowaniu własnych celów życiowych, praca podgrupach – rozwijanie umiejętności interpersonalnych
 - dyskusja moderowana – ćwiczenie umiejętności wygłaszania własnego zdania i przyjmowania informacji zwrotnej

- praca warsztatowa – treningi i praktyczne ćwiczenie, scenki mające na celu pracę nad zmianą postaw uczestników programu. Program może być realizowany przez jednego trenera. Uczestnicy grupy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem zmiany osiągniętej w wyniku udziału w oddziaływaniach korekcyjno–edukacyjnych.
- Osoby prowadzące program zobowiązani są do przygotowania sprawozdania po przeprowadzonych zajęciach. Elementem Programu będzie dwukrotne wypełnienie przez każdego uczestnika ankiet ewaluacyjnych weryfikujących zmiany postaw uczestnika.

6. Zakres tematyczny:

- Indywidualne spotkanie psychologiczno–terapeutyczne rozpocznie tzw. spotkanie diagnostyczne, podczas którego zostanie zawarty kontrakt terapeutyczny zawierający zgodę na udział w programie oraz akceptację zasad udziału w nim, w szczególności warunki jakie należy spełnić, by program ukończyć oraz okoliczności powodujące wykluczenie z programu. Pracownik podczas spotkania prowadzi wywiad motywujący - rozpoznaje sytuację życiową i aktualne problemy, motywuje i określa wraz z uczestnikiem oczekiwania wobec terapii i zmiany w życiu. Dalsza treść spotkania indywidualnego ukierunkowana będzie na osobiste problemy uczestnika. Szczególny nacisk położony zostanie na najbardziej zaburzone jego obszary funkcjonowania oraz będzie poruszać następujące zagadnienia:
 - ocena stopnia zagrożenia rodziny oraz diagnoza zachowań przemocowych osoby stosującej przemoc,
 - wspomaganie motywacji do zmiany, autodiagnoza własnych problemów związanych ze stosowaniem przemocy oraz przejmowanie odpowiedzialności za te zachowania,
 - historia życia a przemoc – wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- Rozwijanie samokontroli obejmujące pracę nad przekonaniami i stereotypami prowadzącymi do przemocy oraz poszukiwanie zasobów wewnętrznych klienta ułatwiających mu proces zmiany tych przekonań i zachowań.

- Budowanie poczucia własnej godności i szacunku do siebie i innych – ważny etap umacniania siebie w procesie zmiany.
- Zadośćuczynienie – podsumowanie procesu zmiany i gotowość do uznania krzywd wyrządzonych bliskim osobom.
- Zaplanowanie procesu naprawczego.
- Praca z nawrotami – budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i zachowań przemocowych.

Wszystkie etapy wiążą się nie tylko z pracą terapeutyczną z osobą stosującą przemoc, ale także istotna jest współpraca z rodziną oraz instytucjami zajmującymi się przemocą: policja, ops, kuratorzy, sąd celem oceny zmian zachodzących w relacjach rodziny oraz monitorowania zachowań przemocowych.

Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączania w trakcie realizacji edycji nowych osób. Uczestnicy grupy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem szeroko rozumianej zmiany osiągniętej w wyniku udziału w oddziaływaniach korekcyjno–edukacyjnych. Będą mieli możliwość zwiększenia wiedzy o innych i o sobie, zwiększenia świadomości dalszych zmian, które chcą wprowadzić w swoim życiu i uzyskania narzędzi do ich realizacji.

XIV. ZAKŁADANE REZULTATY

Zakłada się, że realizowany Program psychologiczno – terapeutyczny doprowadzi do utrwalenia zmiany postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- minimum 1 edycja w ciągu każdego roku kalendarzowego,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz poprawa jakości życia rodziny uczestnika,
- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikowi osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,

- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,
- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych.

XV. MONITORING, EWALUACJA, DOKUMENTACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych adresowany do osób stosujących przemoc domową podlegać będzie monitoringowi oraz ewaluacji. Prowadzący program zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji potwierdzającej jego realizację np. w postaci: Zgodnie z zapisem pkt. 7 zawartego w materiałach instruktażowych dla podmiotów prowadzących program psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową wskazano, iż monitoring i ewaluacja mają być prowadzone przez okres do 3 lat po zakończeniu programu. Taki zapis jest zgodny z wskazaniami zawartymi w punkcie 3.4.5. Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Program zakończy się badaniem ewaluacyjnym uczestników (ankieta), dotyczącym przebiegu i efektów oddziaływań. Przebieg i efekty Programu psychologiczno-terapeutycznego wobec osób stosujących przemoc domową objęte są badaniami monitorującymi w trakcie trwania Programu oraz corocznie po jego zakończeniu przez 3 lata.

Metody ewaluacji i monitoringu:

- ankieta skierowana do uczestników programu i ofiar przemocy,
- obserwacja,
- rozmowa z rodziną i instytucjami udokumentowana notatką.

Ewaluacja jest przeprowadzana na etapie wstępnym oraz po zakończeniu Programu poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej skierowanej do uczestników i ich rodzin. Kryteria ewaluacyjne obejmują m.in. zgodność zawartości merytorycznej Programu z założonymi celami, osiągnięcie założonych celów, oczekiwań uczestników, efektywność Programu.

Wskaźniki oceny monitoringu Programu:

- liczba osób, która rozpoczęła Program,
- liczba osób, które ukończyły Program,
- liczba edycji Programu.

Badanie skuteczności programów psychologiczno–terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową następuje poprzez monitorowanie ich zachowań corocznie przez okres do 3 lat po ich ukończeniu.

Wskaźniki oceny skuteczności Programu:

- liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu Programu psychologiczno–terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej.

Monitoring prowadzi osoba prowadząca program poprzez:

- bezpośredni kontakt z uczestnikiem Programu oraz kontakt z jego rodziną,
- kontakt z policją w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy domowej,
- kontakt z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego,
- wymianę informacji z kuratorem zawodowym lub społecznym na temat osoby biorącej udział w Programie.

Z ewaluacji sporządza się raport ewaluacyjny przygotowany w oparciu o przedstawione kryteria. Raport przekazuje się do PCPR do końca grudnia następnego roku.

Raport zawiera:

- 1) opis działań,
- 2) zastosowaną procedurę ewaluacyjną,
- 3) informację o liczbie uczestników programu, którzy rozpoczęli i ukończyli Program,
- 4) uzyskane wyniki,
- 5) wnioski.

Wnioski z działań monitorujących i ewaluacyjnych zostaną wykorzystane do przyszłego doskonalenia metod programu psychologiczno–terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Wymagana dokumentacja z realizacji programu:

- opracowany i zatwierdzony program,
- umowa z realizatorem oraz potwierdzenie kwalifikacji prowadzących,
- rozpoznanie diagnostyczne OSP/dokumentacja z prowadzonej rekrutacji,
- harmonogram zajęć (bloki tematyczne ze wskazaniem liczby godzin),
- listy obecności z własnoręcznymi podpisami uczestników,
- dokumentacja indywidualna uczestników (skierowanie, kontrakt, ksero wydanego zaświadczenia, karty pracy itp.),
- sprawozdanie sporządzone przez realizatora,
- dokumenty z ewaluacji,
- dokumentacja potwierdzająca monitorowanie zachowań uczestników, którzy ukończyli program,
- dokumentacja finansowa.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Po zakończeniu programu podmiot odpowiedzialny za jego realizację zobowiązany jest do przesłania do Wydziału Polityki Społecznej PUW Rzeszów pisemnej informacji o jego zakończeniu (w terminie do 14 dni od zakończenia programu, a w przypadku programów trwających do końca roku kalendarzowego - nie później niż do dnia 10 stycznia kolejnego roku).

XVI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Opracowanie i realizacja programów oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową będzie realizowane z budżetu państwa. W związku z powyższym planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie, a realizacja Programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych z budżetu państwa na ten cel. Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, terminu ich realizacji oraz źródeł finansowania w celu zwiększenia efektywności założeń Programu.

XVII ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Sprawozdanie z realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego.

Załącznik 2. Zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Załącznik 3. Zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Załącznik 4. Pouczenie o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń.

Załącznik 5. Pouczenie osoby stosującej przemoc domową o możliwości złożenia zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia o którym mowa w art 66c Ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks Wykroczeń.

Załącznik 6. Harmonogram zajęć.

Załącznik 7. Kontrakt terapeutyczny.

Załącznik 8. Lista obecności.

Załącznik 9. Karta Uczestnika – Diagnoza wstępna i deklaracja uczestnika.

Załącznik 10. Karta sesji grupowej/Karta sesji indywidualnej.

Załącznik 11. Ankieta ewaluacyjna.

Załącznik 12. Ankieta (PRE -, POST - Ankieta do przeprowadzenia z uczestnikami na początku prowadzenia zajęć programu i po jego zakończeniu).

Załącznik 13. Karta Monitoringu.

Załącznik 14. Raport Ewaluacyjny Skuteczność Programu.

Załącznik 15. Schemat Scenariuszy Zajęć Grupowych.

Sprawozdanie z realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego

składane Zlecającemu zadanie w terminie do 30 dni od dnia zakończenia danej edycji programu

Podmiot realizujący zadanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Cz. I Sprawozdanie merytoryczne

Wyszczególnienie			
Edycja w warunkach wolnościowych		1	
Edycja w jednostce penitencjarnej		2	
Liczba osób, które przystąpiły do programu psychologiczno-terapeutycznego w tym:	ogółem (4+5)	3	
	kobiety	4	
	mężczyźni	5	
	dobrowolnie przystąpiły do programu (z wiersza 3)	6	
	wobec ilu toczyła się procedura NK (z wiersza 3)	7	
	Liczba osób które przed przystąpieniem do programu psychologiczno-terapeutycznego ukończyły PKE	8	
	zamieszkałych w powiecie, w którym realizowany jest program	9	
	zamieszkałych poza powiatem, w którym realizowany jest program	10	
Liczba osób, które ukończyły program w ramach tej edycji	ogółem (w. 12+13)	11	
	kobiety	12	
	mężczyźni	13	
Czas trwania danej edycji:			
Liczba godzin spotkań		Indywidualnych	Grupowych
Formy i metody pracy:			

Osiągnięte efekty:
Uwagi:

.....
podpis realizatora/realizatorów

Cz. II Sprawozdanie finansowe

Wysokość i rodzaj poniesionych wydatków:

wynagrodzenie specjalistów prowadzących program:

.....
.....

koordynator realizacji programu, kadra współpracująca w ramach programu:

.....
.....

wynajem sali, media:

.....
.....

materiały biurowe/dydaktyczne:

.....
.....

artykuły żywnościowe:

.....
.....

Uwagi

.....
.....

Data:.....

.....

pieczętka i podpis Zlecającego

ZAŚWIADCZENIE NR
**o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-
edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach
psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc
domową**

stwierdza się, że Pani/Pan*:

1) imię i nazwisko

2) data urodzenia

zgłosiła /zgłosił* się:

~~do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących
przemoc domową.**~~

**do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób
stosujących przemoc domową.****

Program odbędzie się w

.....
(nazwa podmiotu realizującego program)

.....
(adres podmiotu realizującego program)

w terminie:

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis starosty lub osoby upoważnionej)

* Niepotrzebne skreślić.

** Właściwe zaznaczyć

ZAŚWIADCZENIE NR
o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących
przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla
osób stosujących przemoc domową

Stwierdza się, że Pani/Pan*:

- imię i nazwisko

.....

- data urodzenia

.....

w terminie:

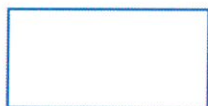
.....

ukończyła/ukończył* :

~~program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową**:~~

program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc
domową:**

.....

(miejscowość, data)

.....

(podpis starosty lub osoby upoważnionej)

* Niepotrzebne skreślić

** Właściwe zaznaczyć

POUCZENIE O OBOWIĄZKU NIEZWŁOCZNEGO DOSTARCZENIA GRUPIE DIAGNOSTYCZNO-POMOCOWEJ ZAŚWIADCZEŃ

1. Zgłoszenie się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową jest potwierdzane wydaniem zaświadczenia przez starostę lub osobę upoważnioną.
2. Zaświadczenie, o którym mowa w pkt 1, należy dostarczyć niezwłocznie do grupy diagnostyczno-pomocowej, która realizuje procedurę „Niebieskie Karty”.
3. Osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana ukończyć program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową lub program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową.
4. Ukończenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową jest potwierdzane wydaniem zaświadczenia przez starostę lub osobę upoważnioną.
5. Zaświadczenie, o którym mowa w pkt 4, należy dostarczyć niezwłocznie do grupy diagnostyczno-pomocowej, która realizuje procedurę „Niebieskie Karty”.

.....
(data i podpis uczestnika)

**POUCZENIE OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC DOMOWĄ O MOŻLIWOŚCI
ZŁOŻENIA ZAWIADOMIENIA O POPEŁNIENIU WYKROCZENIA,
O KTÓRYM MOWA W ART. 66C USTAWY Z DNIA 20 MAJA 1971 R.
– KODEKS WYKROCZEŃ**

1. Osoba stosująca przemoc domową, skierowana do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, jest obowiązana zgłosić się do uczestnictwa odpowiednio w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie i zaświadczenie o jego ukończeniu.
2. W przypadku niedostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenia o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową osoba stosująca przemoc domową zostanie przez grupę diagnostyczno-pomocową dwukrotnie, w odstępach maksymalnie 30-dniowych, wezwana do dostarczenia zaświadczenia.
3. Po nieusprawiedliwionym niewykonaniu obowiązków określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535), tj. po niedostarczeniu zaświadczenia, o którym mowa w pkt 2, w terminie 90 dni od dnia doręczenia skierowania, o którym mowa w pkt 1, lub niedostarczeniu zaświadczenia o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w terminie 30 dni od dnia jego ukończenia, zostaną podjęte czynności w celu złożenia zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, z późn. zm.).

.....
(data i podpis uczestnika)

Harmonogram zajęć

Harmonogram realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego

Wrzesień 2025	Spotkanie Indywidualne	Zajęcia Grupowe	Dzień realizacji zajęć	Miejsce realizacji zajęć	Łącznie liczba zrealizowanych godzin
Liczba godzin	1h Ustalone indywidualnie Wtorek /Środa	3h	Czwartek 4, 11, 18, 25 września	PCPR lub miejsce wskazane przez realizatora	13 h
Liczba tygodni	4 tygodnie w miesiącu wrześniu (4 spotkania grupowe + 1 spotkanie indywidualne)				
Październik 2025		3h	Czwartek 2, 9, 16, 23, 30 października	PCPR lub miejsce wskazane przez realizatora	15 h
Liczba godzin	5 tygodni w miesiącu październiku (5 spotkań grupowych)				
Listopad 2025		3h	Czwartek 6, 13, 20, 27 listopada	PCPR lub miejsce wskazane przez realizatora	12h
Liczba godzin	4 tygodnie w miesiącu listopadzie (4 spotkania grupowe)				
Łącznie liczba godzin zrealizowanych 40					

1. Czas programu obejmuje 40 godzin spotkań grupowych i indywidualnych, zamykający się w ramach danego roku kalendarzowego.
2. Godzina zajęć liczona jest, jako 45 minut bezpośrednich oddziaływań na uczestników programu, pozostały czas godziny zegarowej jest wykorzystany na wytworzenie i uporządkowanie dokumentacji z zajęć. Trenerzy zobowiązani są do przygotowania sprawozdania po przeprowadzonych zajęciach.
3. Program może mieć charakter sesji indywidualnych lub grupowych. Poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak, aby

w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.

4. Program może być realizowany przez jednego trenera. Uczestnicy grupy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem zmiany osiągniętej w wyniku udziału w oddziaływaniach korekcyjno–edukacyjnych.
5. Obecność uczestników na spotkaniach potwierdzona jest listami obecności.
6. Podczas zajęć grupowych wykorzystywane będą następujące formy pracy:
 - Mini wykład – informacje dostosowane do percepcji odbiorcy.
 - Ćwiczenia interaktywne – ćwiczenia mające na celu dostarczenie refleksji dotyczących własnej osoby.
 - Symulacje – działania ułatwiające doświadczenie i przeżycie w bezpiecznych warunkach planowanych, życiowych sytuacji.
 - Praca indywidualna – doświadczenie i korzystanie z własnych zasobów przy budowaniu własnych celów życiowych.
 - Praca podgrupach – rozwijanie umiejętności interpersonalnych.
 - Dyskusja moderowana – ćwiczenie umiejętności wygłaszania własnego zdania i przyjmowania informacji zwrotnej.
 - Praca warsztatowa – treningi i praktyczne ćwiczenie, scenki mające na celu pracę nad zmianą postaw uczestników programu.
7. Elementem Programu będzie dwukrotne wypełnienie przez każdego uczestnika ankiet ewaluacyjnych weryfikujących zmiany postaw uczestnika.

Harmonogram na lata 2026, 2027, 2028, 2029 oraz 2030, ustalany będzie corocznie i ogłaszany na stronie internetowej PCPR zaś informacje rozsyłane będą do partnerów programu.

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Kontrakt terapeutyczny

Zawarty między:

-
- uczestnik Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową
 -
- pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku – osoba prowadząca Program
- 1) Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową obejmuje 40 godzin zegarowych realizowanych podczas spotkań grupowych i indywidualnych (minimum jedno spotkanie w tygodniu), zamykający się w ramach danego roku kalendarzowego. Godzina zajęć liczona jest, jako 45 minut bezpośrednich oddziaływań na uczestników programu, pozostały czas godziny zegarowej jest wykorzystany na wytworzenie i uporządkowanie dokumentacji z zajęć. Program może mieć charakter sesji indywidualnych lub grupowych. Poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak, aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.
 - 2) Program może być realizowany przez jednego trenera. Uczestnicy grupy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem zmiany osiągniętej w wyniku udziału w oddziaływaniach korekcyjno–edukacyjnych.
 - 3) Obecność uczestników na spotkaniach potwierdzona jest listami obecności.
 - 4) Spotkania w ramach Programu odbywać się będą w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku lub w miejscu wskazanym przez realizatora, tj.
.....
 - 5) Uczestnictwo w Programie jest bezpłatne.
 - 6) Warunkiem ukończenia Programu i wystawienia stosownego zaświadczenia jest obecność uczestnika w co najmniej 95% godzinach Programu. Dopuszcza się 2 nieobecności w Programie (jeżeli umówione spotkanie zostanie przełożone przez uczestnika min. dzień wcześniej, to nie uznaje się tego zdarzenia jako nieobecność).
 - 7) W okresie do trzech lat od ukończenia Programu prowadzony będzie monitoring funkcjonowania uczestnika Programu w relacjach z jego otoczeniem. Uczestnik, wyraża zgodę na kontaktowanie się pracownika PCPR Nisko z instytucjami oraz rodziną w celu monitorowania oddziaływań.

Pan/Pani.....
zobowiązany/zobowiązana jest do:

- 1) Aktywnego uczestnictwa w zajęciach grupowych i/lub indywidualnych zgodnie z określonym harmonogramem spotkań
- 2) Przestrzegania punktualności względem umówionych terminów i godzin spotkania.
- 3) Zachowania trzeźwości i powstrzymywania się od używania innych substancji zmieniających świadomość w trakcie trwania programu.
- 4) Telefonicznego informowania o planowanych nieobecnościach.
- 5) Złożenia pisemnej rezygnacji z udziału w Programie.
- 6) Nieużywania telefonu komórkowego w trakcie trwania wizyty.
- 7) Przestrzegania zasad współżycia społecznego, w tym zaprzestania stosowania jakiejkolwiek formy przemocy w trakcie trwania programu.
- 8) Uznaję, że uczestnictwo w tym programie pozwoli mi w odpowiedni sposób:
 - Wziąć odpowiedzialność za moje zachowanie.
 - Uczyć się radzenia sobie ze złością i wyrażania innych uczuć w odpowiedni sposób.
 - Uczyć się nowych i konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i trudnościami w życiu.
 - W czasie spotkań będę uczciwie i najlepiej jak potrafię dzielił/a się swoimi myślami i uczuciami przez realizację zaleconych zadań.

Pan/Pani..... (osoba
prowadząca Program)

zobowiązana jest do:

- 1) Nieprzekazywania informacji na temat treści pracy z Klientem osobom trzecim.
- 2) Punktualności rozpoczynania i kończenia spotkania.
- 3) Udzielenia uczestnikowi Programu informacji zwrotnych.
- 4) Przygotowanie materiałów niezbędnych do pracy w ramach Programu.
 - Ponadto obie strony zobowiązane są do nierejestrowania spotkań przy pomocy narzędzi takich jak: kamera, dyktafon, telefon, komputer itp.
 - W trakcie przerw między sesjami możliwy jest kontakt telefoniczny między uczestnikiem, a osobą prowadzącą tylko w sprawach organizacyjnych.
 - W sytuacji niewywiązywania się stron z zawartego kontraktu, możliwe jest jego rozwiązanie.
 - Niestosowanie się do zasad współżycia społecznego wobec pracowników PCPR, nietrzeźwość podczas spotkania, notoryczne używanie telefonu podczas sesji i/lub ich nagrywanie stanowi powód do wykluczenia uczestnika z udziału w Programie.

- Każda zmiana ustaleń, wymaga pisemnej zgody obu stron.
- Kontrakt ten został przygotowany w dwóch, jednakowych egzemplarzach dla każdej ze stron.

.....

data i podpis uczestnika

data i podpis osoby prowadzącej

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej RODO), obowiązującego od 25 maja 2018 r., informuję, iż:

- 1) Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku, ul. Kościuszki 7, 37-400 Nisko. Kontakt z administratorem jest możliwy także za pomocą adresu mailowego: poczata@pcpr-nisko.pl
- 2) Inspektorem Ochrony Danych Osobowych jest Andrzej Kołodziej. Kontakt z inspektorem jest możliwy za pomocą adresów mailowych: akolodziej@powiatnizanski.pl
- 3) Dane osobowe przetwarzane będą w celu zawarcia kontraktu terapeutycznego w związku z udziałem w programie psychologiczno-terapeutycznym na podstawie art. 6 ust. 1 lit. b, c RODO oraz art. 9 ust. 2 lit. b RODO, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- 4) Odbiorcami Pani/Pana danych osobowych będą:
 - a) organy władzy publicznej oraz podmioty wykonujące zadania publiczne lub działające na zlecenie organów władzy publicznej, w zakresie i w celach, które wynikają z przepisów powszechnie obowiązującego prawa,
 - b) inne podmioty, które na podstawie stosownych umów podpisanych z administratorem przetwarzają jego dane osobowe,
 - c) podmioty realizujące zadania Administratora Danych Osobowych, takie jak: operator pocztowy, bank, dostawca oprogramowania dziedzinowego.
- 5) Pani/Pana dane osobowe przechowywane będą przez okres niezbędny do realizacji celów określonych w pkt. 3. W przypadkach, w których wymagają tego przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach - przez czas określony w tych przepisach.
- 6) Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych.
- 7) Ma Pani/Pan prawo żądania od Administratora:
 - a) dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich pierwszej kopii,
 - b) do sprostowania (poprawiania) swoich danych,
 - c) do usunięcia oraz ograniczenia przetwarzania danych na podstawie art. 17 RODO oraz art. 18 RODO,

- d) do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych, na zasadach opisanych w art. 21 RODO,
- e) do przenoszenia danych, zgodnie z art. 20 RODO,
- f) prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego.

W celu skorzystania oraz uzyskania informacji dotyczących praw określonych powyżej (lit. a-f) należy skontaktować się z Administratorem lub z Inspektorem Ochrony Danych.

- 8) Ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego (Urząd Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), gdy uzna Pani/Pan, że przetwarzanie Pani/Pana danych osobowych narusza przepisy ustawy o ochronie danych osobowych, a od 25 maja 2018 r. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.
- 9) Podanie danych osobowych w zakresie wymaganym przepisami jest obligatoryjne. Konsekwencją niepodania danych osobowych będzie brak możliwości zawarcia kontraktu związanego z udziałem w programie psychologiczno-terapeutycznym.
- 10) Państwa dane mogą być przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.

.....
data i podpis uczestnika

Załącznik nr 8

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

LISTA OBECNOŚCI

.....
pieczęć PCPR

Data,

LISTA UCZESTNIKÓW ZAJĘĆ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

.....
podpis realizatora/trenera

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Karta uczestnika (diagnoza wstępna i deklaracja uczestnika)

KARTA UCZESTNIKA - diagnoza wstępna

1. Imię i nazwisko.....
2. Adres zamieszkania, tel. kontaktowy
.....
.....

Okoliczności zgłoszenia do programu

3. Imię i nazwisko osoby zgłaszającej do programu, tel. Kontaktowy
.....
.....
4. Instytucja zgłaszająca
.....
.....
5. Stan rodzinny
.....
.....
.....
6. Wobec kogo stosuje przemoc
.....
.....
.....
7. Czy jest/ była prowadzona procedura „Niebieskie Karty” TAK / NIE
8. Czy klient ukończył program korekcyjno- edukacyjny TAK / NIE
9. Sytuacja prawna (czy był karany za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie) NIE/ TAK
Dozór kuratora (nazwisko kuratora)
10. Sytuacja zawodowa
.....
.....
11. Czy zostało zdiagnozowane uzależnienie od alkoholu, narkotyków, innych substancji
.....
.....
12. Czy uczestniczył/ uczestniczy w terapii uzależnienia od alkoholu, narkotyków, innych substancji

.....
.....
13. Stosunek do programu psychologiczno-terapeutycznego (motywacja, osobiste
cechy istotne dla udziału w programie itp.)

.....
.....
.....
14. Cechy osobiste uczestnika istotne dla pracy terapeutycznej:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
15. Decyzja o kwalifikacji do udziału w programie:

.....
podpis osoby prowadzącej

DEKLARACJA UCZESTNICTWA W PROGRAMIE PSYCHOLOGICZNO- TERAPEUTYCZNYM DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Imię i nazwisko:.....
Adres:.....
Telefon lub e-mail:.....

Ja, niżej podpisany/a, wyrażam zgodę na udział w Programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, prowadzonym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

Jednocześnie oświadczam, że zostałem/am poinformowany/a o warunkach uczestnictwa w Programie, przyjmuje je do wiadomości i deklaruje ich przestrzegać.

Ponadto oświadczam, iż *

- ✓ Mój udział w zajęciach jest dobrowolny
- ✓ Zostałem skierowany przez zespół interdyscyplinarny/grupę diagnostyczno-pomocową
- ✓ Zostałem skazany z art. 207 kk, kara podlega warunkowemu zawieszeniu
- ✓ Zostałem skierowany do uczestnictwa przez Sąd
- ✓ Odbywałem karę pozbawienia wolności za przestępstwa związane z stosowaniem przemocy
- ✓ Jestem uczestnikiem terapii uzależnień/ukończyłem(-am) program psychoterapii uzależnień

Wiadomość o możliwości uczestnictwa uzyskałem*

- ✓ w Sądzie
- ✓ od kuratora
- ✓ pracownika socjalnego
- ✓ policjanta
- ✓ od innych osób
- ✓ od zespołu interdyscyplinarnego
- ✓ ze strony internetowej

*) właściwe podkreślić

.....
(data i podpis uczestnika)

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Karta sesji indywidualnych

Imię i nazwisko uczestnika:

Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Termin realizacji programu.....

Lp.	Data	Temat sesji	Uwagi dotyczące przebiegu spotkania, główne treści, cechy relacji, atmosfera, aktywność itp.	Inne

.....
podpis prowadzącego zajęcia

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Karta sesji grupowych

Imię i nazwisko uczestnika:

Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Termin realizacji programu.....

Lp.	Liczba godzin	Data	Temat sesji	Uwagi dotyczące przebiegu spotkania, główne treści, cechy relacji, atmosfera, aktywność itp.	Inne

Tematyka zajęć grupowych

- Edukacja w zakresie dotyczącym zjawiska przemocy (formy przemocy, rodzaje przemocy, źródła przemocy),

- Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na porozumiewaniu się bez przemocy,
- Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych poglądów i uczuć bez agresji, gniewu, złości,
- Poznawanie siebie w różnych sytuacjach życiowych,
- Budowanie poczucia szacunku do siebie i innych w celu wzmocnienia świadomości w procesie zmiany,
- Branie odpowiedzialności za swoje zachowania i uczucia,
- Przełamywanie stereotypów, przekonań, postaw w pełnieniu ról społecznych,
- Wpływ przemocy na rozwój, zachowanie i psychikę dzieci,
- Wpływ przemocy na zachowanie i psychikę dorosłych,
- Wyznaczanie kierunków rozwoju w relacji związku/rodziny,
- Wzmacnianie osobistych zasobów w pozytywnej zmianie zachowania i motywacji do zmiany,
- Naukę jak postępować z ewentualnymi nawrotami zachowań przemocy, w tym opracowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i agresji.
- Inne

Notatki dotyczące uczestnika

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
podpis prowadzącego zajęcia

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Ankieta ewaluacyjna

1. Co najbardziej podobało Ci się w zajęciach, jakie korzyści wynosisz z tych zajęć?

.....
.....

2. Co najmniej podobało Ci się w zajęciach lub nie podobało, było trudne dla Ciebie?

.....
.....

3. Które z tematów poruszanych na zajęciach były dla Ciebie najbardziej cenne?

.....
.....

4. Czego, Twoim zdaniem, zabrakło w treści zajęć? Co warto zmienić w programie?

.....
.....

5. Jak zamierzasz wykorzystać to, czego dowiedziałeś się, nauczyłeś, przeżyłeś – na tych zajęciach?

.....
.....

6. Ocena prowadzących zajęcia (zaznacz na skali od 1 do 5, gdzie 1 jest najniżej punktowane, a 6- najwyżej): 1 2 3 4 5 6

7. Ogólna Twoja ocena tych zajęć: treść, sposób prowadzenia, wartość osobista dla Ciebie, inne wartości (zaznacz na skali 1 – 6): 1 2 3 4 5 6

8 Dokończ zdanie: „Na zakończenie chcę Wam powiedzieć, że ten program (te zajęcia) ...”

.....
.....

9. W jakich formach pomocy w ramach programu brał/a Pan/Pani udział?

Zajęcia indywidualne /Terapia grupowa

Prosimy o podanie danych do celów statystycznych:

Płeć: M K

Wiek

Data wypełnienia ankiety:.....

Dziękujemy!

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

ANKIETA (PRE -, POST - ankieta do przeprowadzenia z uczestnikami na początku prowadzenia zajęć programu i po jego zakończeniu)

W jakim stopniu czujesz się odpowiedzialny(a) za to, że Twoja rodzina jest rodziną doświadczającą przemocy (z tego powodu: masz kłopoty w rodzinie, prowadzona jest Niebieska Karta lub inne działania instytucji w sprawie Twojej rodziny, odbywałeś, odbywasz lub masz zawieszone wykonanie kary – wyrokiem sądu itp.)

1. Zaznacz na skali od 0% do 100% , gdzie 0 oznacza najmniej a 100 - całkowicie

0% 25% 50% 75% 100%

2. Które z poniższych zachowań uważasz za przejawy przemocy fizycznej: (zaznacz wybrane X)

- ☐ klaps wobec dziecka,
- ☐ popychanie,
- ☐ szarpanie,
- ☐ przytrzymywanie siłą współmałżonka/partnera, kiedy chce wyjść z domu,
- ☐ uderzanie pięścią,
- ☐ popchnięcie kogoś niechcący.

3. Które z poniższych zachowań uważasz za przejawy przemocy psychicznej (zaznacz wybrane X)

- ☐ ubliżanie,
- ☐ poniżanie,
- ☐ wyzywanie groźby,
- ☐ zastraszanie,
- ☐ zakazywanie kontaktu z bliskimi,
- ☐ szantaż groźbą popełnieniem samobójstwa,
- ☐ wychodzenie na spacer, żeby ochłonać.

4. Które z poniższych zachowań uważasz za przejawy przemocy seksualnej: (zaznacz wybrane X)

- ☐ zmuszanie do współżycia współmałżonka /partnera,
- ☐ żądanie stosowania technik/praktyk seksualnych, których współmałżonek/partner nie akceptuje,
- ☐ opowiadanie kawałów o tematyce seksualnej współmałżonek /partner „gra w nich rolę”,
- ☐ poniżanie,
- ☐ wyśmiewanie w sferze seksualnej,
- ☐ zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych.

5. Które z poniższych zachowań uważasz za przejawy przemocy ekonomicznej (zaznacz wybrane X)
- ☐ udzielanie pieniędzy niewystarczających na podstawowe potrzeby rodziny,
 - ☐ niepłacenie alimentów,
 - ☐ niedokładnie się do kosztów utrzymania rodziny,
 - ☐ odbieranie pieniędzy żonie/partnerce/komuś z rodziny,
 - ☐ zachęcanie żony/ partnerki do podjęcia pracy zarobkowej.
6. Kto / co jest odpowiedzialny (e) za przemoc w Twoim związku? (zaznacz wybrane X)
- ☐ alkohol,
 - ☐ narkotyki
 - ☐ żona,
 - ☐ dzieci
 - ☐ teść,
 - ☐ teściowa,
 - ☐ moje nieumiejętne radzenie sobie ze złością.
7. Które twierdzenie uważasz za prawdziwe (zaznacz wybrane X)
- ☐ przemoc, która dzieje się w domu jest sprawą wyłącznie domowników,
 - ☐ gdy kobieta zasługuje na to – można ją uderzyć, szarpać, itp.,
 - ☐ na prowokację można odpowiadać przemocą,
 - ☐ ktoś inny jest winny temu, że wybuchnąłem (wybucham) złością,
 - ☐ kobiety zawsze mówią NIE kiedy myślą TAK,
 - ☐ jedynym powodem przemocy domowej jest alkohol,
 - ☐ użycie pasa, uderzenie ręką dziecka oznacza, że go kocham, wychowuję,
 - ☐ na agresję innych muszę odpowiedzieć agresją bo okaże się, że jestem słaby.
8. Jakie są według ciebie skuteczne i zdrowe sposoby radzenia sobie ze złością? (zaznacz wybrane X)
- ☐ uderzanie pięścią w ścianę,
 - ☐ rąbanie drzewa,
 - ☐ bieganie,
 - ☐ spacer,
 - ☐ rozmowa z przyjacielem,
 - ☐ wyjście do baru na piwo,
 - ☐ środki uspokajające krzyczenie na kogoś.
9. Czy postrzegasz siebie jako osobę stosującą przemoc?

TAK

NIE

Załącznik nr 13

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

KARTA MONITORINGU UCZESTNIKA

(okres po zakończeniu realizacji programu)

Miejsce realizacji: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Rok/m-ce realizacji

Imię i Nazwisko.....

Adres zamieszkania/numer telefonu	
Imię i nazwisko osoby dokonującej ewaluacji/instytucja	
Dane dot. funkcjonowania OSP po 1 roku od zakończenia realizacji programu psychologiczno - terapeutycznego	Brak zmian (co nadal robi): Wycofał się z zachowań (jakich): Nie stosuje przemocy domowej: Relacje w rodzinie:
Dane dot. funkcjonowania OSP po 2 latach od zakończenia realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego	Brak zmian (co nadal robi): Wycofał się z zachowań (jakich): Nie stosuje przemocy domowej: Relacje w rodzinie:
Dane dot. funkcjonowania OSP po 3 latach od zakończenia realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego	Brak zmian (co nadal robi): Wycofał się z zachowań (jakich): Nie stosuje przemocy domowej: Relacje w rodzinie:

Rozmowa z członkiem rodziny OSP (data, imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rozmowa z policją w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy domowej w rodzinie OSP (data, imię i nazwisko, stopień)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rozmowa z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy domowej w rodzinie OSP (data, imię i nazwisko, funkcja)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rozmowa z kuratorem zawodowym lub społecznym w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy domowej w rodzinie OSP (data, imię i nazwisko, funkcja)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
podpis osoby odpowiedzialnej za monitoring

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Raport Ewaluacyjny Programu

Badanie skuteczności programów psychologiczno–terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową następuje poprzez monitorowanie ich zachowań corocznie przez okres do 3 lat po ich ukończeniu.

1. Informacja o liczbie uczestników programu, którzy rozpoczęli i ukończyli Program:

lp.	Rok realizacji programu	Liczba osób, która rozpoczęła Program,	Liczba osób, które ukończyły Program,	Liczba edycji Programu.
1				
2				
3				
4				
5				
6				

2. Wskaźniki oceny skuteczności Programu:

lp.	Rok realizacji programu	Liczba osób, które ukończyły Program,	Liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu Programu psychologiczno–terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej			
			W roku programu	1 rok po programie	2 rok po programie	3 rok po programie
1						
2						
3						
4						
5						
6						

3. Opis działań i zastosowanej procedury ewaluacyjnej:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Wnioski:*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
podpis osoby odpowiedzialnej za monitoring

* Wnioski z działań monitorujących i ewaluacyjnych zostaną wykorzystane do przyszłego doskonalenia metod programu psychologiczno–terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Schemat Scenariuszy Zajęć Grupowych

1. Spotkanie Pierwsze

- 1) Przywitanie uczestników, przedstawienie się prowadzących.
- 2) Przedstawienie przebiegu pierwszego spotkania (wzajemne poznanie się, ustalenie zasad pracy grupy, zebranie celów, które uczestnicy chcą realizować poprzez uczestniczenie w zajęciach) oraz przedstawienie informacji o programie (ilość spotkań, długość trwania, itp.).
- 3) Przedstawienie się uczestników: imię, Co sprawiło, że uczestnik podjął decyzję o uczestniczeniu w programie (badanie motywacji).
- 4) Rozwijanie świadomości uczestników odnośnie zasobów: odp. Na pytanie *Z czego uczestnik jest dumny w swoim życiu? /Co jest dla niego/niej ważne? Jakie posiada cechy, które w sobie szczególnie ceni, czemu akurat te?*
- 5) Ustalenie zasad grupy – prowadzący mówi po co ustalamy zasady pracy grupy:
 - a) Modelowanie komunikacji opartej na szacunku do siebie i innych.
 - b) Zwiększenie bezpieczeństwa i komfort pracy w grupie.
 - c) Wspólne ustalenie i zatwierdzenie zasad ułatwia ich przestrzeganie.
 - d) Prowadzący rozdaje uczestnikom Kartę z zasadami pracy grupowej, która zawiera takie zasady jak: *Anonimowość (tajemnica grupowa), Szczerowość i otwartość (na tyle, ile ktoś ma gotowość), dowolność w aktywności (każdy mówi ile chce), mówimy sobie po imieniu, nie przerywamy, nie oceniamy – zamiast tego mówimy o swoich odczuciach lub co w tej sytuacji samemu by się zrobiło, staramy się słuchać i rozumieć, nie stosujemy wulgaryzmów i przemocy.* Uczestnicy proszeni są o zapoznanie się z nimi, po czym na forum, każda zasada zostaje omówiona, następnie zasady zostają uzupełnione poprzez te zaproponowane przez uczestników, które mają poprawić ich poczucie komfortu w pracy w grupie. Na koniec każdy proszony jest o to, żeby powiedział/a: **PRZYJMUJĘ/ZGADZAM SIĘ Z ZASADAMI**”, włącznie z prowadzącym.
- 6) Sformułowanie celów pracy grupowej: prowadzący pyta uczestników z jakim efektem chcą skończyć udział w tym programie. Co chcą żeby działo się na spotkaniach, żeby mieli poczucie, że były one przydatne, cenne? Każdy uczestnik, proszony jest, żeby na forum powiedział swój cel – zapisujemy go na Flipcharcie (wyciągamy tą kartę w połowie programu żeby zrobić podsumowanie – co już się udało, czy cele są aktualne, jak nie to je predefiniować). Najczęściej formułowane cele pracy uczestników: *Jak się porozumiewać, żeby bliscy mnie słuchali i brali pod uwagę, to co chcę? Nauczyć się bezpiecznie wyrażać złość. Odbudować małżeństwo, żeby było szczęśliwe. Rozpoznawać momenty, w których zaczynam się złościć. Dowiedzieć się czym jest przemoc, rozpoznawać i kontrolować swoje zachowanie. Nauczyć się asertywności, żeby nie ranić innych. Mieć lepsze relacje z żoną. Jak rozwiązywać konflikty. Poprawić kontakt z dziećmi.*

- 7) Prowadzący daje każdemu uczestnikowi listę przykładowych tematów zajęć grupowych: *edukacja w zakresie dotyczącym zjawiska przemocy (formy przemocy, rodzaje przemocy, źródła przemocy, dynamika); rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na porozumiewaniu się bez przemocy; rozwijanie umiejętności wyrażania własnych poglądów i uczuć bez agresji, gniewu, złości; komunikacja bez przemocy – język faktów zamiast języka ocen, komunikacja bez przemocy uczucia człowieka, komunikacja bez przemocy, jak radzić sobie ze złością – jak wyrażać uczucia, komunikacja bez przemocy - jak rozpoznawać swoje potrzeby, komunikacja bez przemocy- jak wyrażać swoje potrzeby, komunikacja bez przemocy jak formułować prośby, oczekiwania i żądania, komunikacja bez przemocy – jak reagować gdy nasze potrzeby nie są zaspokojone; poznawanie siebie w różnych sytuacjach życiowych, budowanie poczucia szacunku do siebie i innych w celu wzmocnienia świadomości w procesie zmiany, branie odpowiedzialności za swoje zachowania i uczucia, przełamywanie stereotypów, przekonań, postaw w pełnieniu ról społecznych, wpływ przemocy na rozwój, zachowanie i psychikę dzieci, wpływ przemocy na zachowanie i psychikę dorosłych, wyznaczanie kierunków rozwoju w relacji związku/rodziny, wzmacnianie osobistych zasobów w pozytywnej zmianie zachowania i motywacji do zmiany, naukę jak postępować z ewentualnymi nawrotami zachowań przemocy, w tym opracowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i agresji.* Po zapoznaniu się z tematami uczestnicy proszeni są o wybranie maksymalnie 5 tematów, które warto ich zdaniem poruszyć, zajęcie się tymi tematami może być pomocne w realizacji ustalonych celów. Następnie na flipcharcie prowadzący spisuje jaki temat zdobył ile punktów (punkty od 10-0). Jest to informacja o potrzebach uczestników, o kierunku pracy, o tym jak jakie treści należy zawrzeć w treściach kolejnych spotkań grupowych.
- 8) Zakończenie spotkania – prowadzący pyta uczestników, z jaką myślą kończą spotkanie.

2. Spotkanie Grupy w połowie realizacji programu:

- 1) Osoba prowadząca przynosi na zajęcia kartki flipcharta z pierwszego spotkania, na którym zapisane zostały cele, które chcą osiągnąć osoby biorące udział w programie. Prowadzący informuje grupę, że spotkanie jest spotkaniem podsumowującym dotychczasową pracę na zajęciach. Podsumowanie będzie polegało na tym, że wraz z uczestnikami prowadzący, przeanalizuje jakie postępy i zmiany uczestnicy wprowadzili w życie od momentu rozpoczęcia programu.
- 2) Prowadzący przykleja na ścianie kartki flipchart, gdzie spisane są imiona uczestników i ich cele. Prowadzący czyta każde imię i zapisane cele, pyta każdego z uczestników o jego cele: *Czy cele są na ten moment nadal aktualne? Czy pojawiły się inne cele?*
- 3) Kiedy na ww. pytanie odpowie każdy uczestnik, prowadzący prosi aby każdy z grupy narysował skalę:

1

10

1- moje cele zostały osiągnięte w sposób minimalny od momentu rozpoczęcia pracy w grupie
10- moje cele zostały osiągnięte w sposób maksymalny od rozpoczęcia pracy w grupie.

- 4) Prowadzący prosi uczestników, aby na tej skali każdy z nich indywidualnie zaznaczył w którym miejscu się znajduje, w jakim stopni na dzień dzisiejszy realizuje swoje cele, postanowienia, plany. Następnie prowadzący prosi, aby każdy indywidualnie pod skalą napisał odpowiedzi na następujące pytania:
 - *Jakie zmiany widzę w sobie od początku udziału w programie, które spowodowały, że przesunąłem/łam się na skali 1-10 do miejsca w którym jestem dzisiaj?*
 - *Co innego jest w moim myśleniu, co powoduje, że przesunąłem się do tego miejsca w którym jestem dzisiaj?*
 - *Co innego jest w moim zachowaniu, co powoduje, że przesunąłem się do tego miejsca w którym jestem dzisiaj?*
 - *Jakie moje mocne strony, cechy, umiejętności pomagają mi, że przesunąłem się na skali z 1 do miejsca, w którym jestem dzisiaj?*
 - *Jakie zmiany widzą we mnie inni?*
- 5) Prowadzący prosi uczestników, żeby na forum zaprezentowali odpowiedzi na powyższe pytania. Po wystąpieniu danego uczestnika, prowadzący prosi o komentarze pozostałych członków grupy (jakie widzą w nim zmiany, jakie ich zdaniem cechy są pomocne w zmianach), sam również udziela informacji zwrotnej.
- 6) Kolejnym zadaniem dla uczestników jest zaplanowanie kolejnej małej zmiany. Aby tego dokonać prowadzący ponownie prosi, aby na skali uczestnicy zaznaczyli punkt więcej niż są obecnie. Następnie prowadzący prosi aby każdy indywidualnie napisał odpowiedź na pytanie:
 - *Po czym poznam, że przesunąłem się na skali o jeden mały krok do przodu? Jaka małą zmianę muszę wprowadzić (w swoje myślenie, zachowanie) aby uznać, że moje cele są jeszcze bardziej osiągnięte? Co konkretnie zaplanować, aby tą zmianę wprowadzać w życie?*
- 7) Następnie prowadzący prosi, aby na forum każdy zaprezentował odpowiedź na te pytania.
- 8) Podsumowanie spotkania: Prowadzący prosi uczestników, aby każdy powiedział z jakimi refleksjami kończy to spotkanie.

3. Spotkanie Ostatnie

- 1) Celem tych zajęć jest podsumowanie udziału w programie przez uczestników w odniesieniu do zakładanych celów. Prowadzący informuje o tym celu uczestników na początku spotkania.
- 2) Prowadzący rozdaje uczestnikom materiał do pracy indywidualnej – Ankieta ewaluacyjna z prośbą o jej wypełnienie. Następnie na forum każdy uczestnik podsumowuje zmiany jakie udało mu się wprowadzić.
 - *Jakie pozytywne zmiany wprowadziłem w swoje życie od momentu rozpoczęcia udziału w grupie?*
 - *Co zmieniłem w sobie od momentu rozpoczęcia udziału w grupie?*
 - *Co mogą zyskać moi bliscy dzięki mojej pracy?*
 - *Czego nauczyłem/łam się przez ostatnie miesiące pracy w grupie?*
 - *Czego dowiedziałem/łam się o sobie podczas udziału w programie?*

- *Jak zamierzam podtrzymać zmiany, które udało mi się wprowadzić?*

3) Wymiana informacji zwrotnych między uczestnikami:

- Prowadzący wręcza uczestnikom tyle kart z poniższymi pytaniami, ile jest osób w grupie i prosi o odpowiedzi na te pytania. Kiedy wszyscy uczestnicy wypełnią odpowiedzi, na forum każda osoba słucha informacji zwrotnych (każdy otrzymuje na koniec kartki na swój temat). Również prowadzący udziela na koniec informacji zwrotnej.

- *Jakie mocne strony ma (wpisać imię)*

.....
.....
.....

- *Czego się od niego/niej nauczyłem/łam?*

.....
.....
.....

- *Czym mi zaimponował/a, czym mnie zainspirował/a?*

.....
.....
.....

- *Jaką jego/jej cechę/umiejętność/zdolność chciałabym/chciałabym mieć?*

.....
.....
.....

- 4) Podsumowanie: Prowadzący pyta się uczestników, z jakimi refleksjami, wnioskami, kończą program. Prowadzący wręcza ankiety (**PRE - , POST**) z prośbą o uzupełnienie.